

***Analys av
Superettan klubbarnas
ekonomi 2012***

**Svenska Fotbollförbundet
Jessica Palm**

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Superettanklubbarnas resultat	5
Superettanklubbarnas intäkter.....	7
Superettanklubbarnas kostnader	10
Spelartransfers	15
Eget kapital och soliditet för klubbarna i Superettan	16
Elitlicensens regler i korthet.....	17
Superettanklubbarnas egna kapital och redovisade resultat 2012, mkr.....	18
Superettanklubbarnas konsolideringsgrad 2012	18
Samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition 2012	19

Analys av ekonomin i Superettanklubbarna 2012

Sammanfattning

Superettanklubbarna redovisade år 2012 sammantaget ett underskott uppgående till – 15,3 mkr (2011: - 17,7 mkr). I årets resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt spelarin- och uthyrning) på + 8,8 mkr (2011: + 7,2 mkr).

Superettanklubbarna redovisade under 2012 totalt ett driftunderskott på – 27,3 mkr (2011: - 22,8 mkr). Arbetet att öka intäkterna och minska kostnaderna är en ständig kamp för att få en ekonomi i balans och göra det möjligt att gå runt på sina egna intäkter.

Superettanklubbarnas intäkter (exklusive ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter) uppgick år 2012 till 381 mkr (2011: 343 mkr).

Totalt sett ökade intäkterna med ca 14 procent, om man jämför med föregående år. Intäkterna från spelarförsäljningar ökade några miljoner jämfört med år 2011. Denna intäktskälla är dock relativt svår att styra över och har en tendens att variera över åren, då intresse från både svenska och utländska klubbar samt konjunkturen i omvärlden spelar in. Publikintäkterna under 2011 uppgick till 60,0 mkr (2011: 59,7 mkr) vilket var en marginell ökning jämfört med föregående år. Intäkter för reklam och sponsring uppgick 2012 till 117,3 mkr (2011: 105,9 mkr) och ökade därmed med nästan 11 procent jämfört med föregående år. Man kan också notera både bidrag och lotterier har ökat i omfattning, enligt inrapporterade siffror.

Superettanklubbarnas kostnader inklusive räntekostnader och kostnadsförda spelarköp uppgick till 406 mkr år 2012 (2011: 361 mkr), vilket var en total kostnadsökning om ca 13 procent. Kostnaderna för klubbarnas administration ökade mellan åren, efter en neddragning under 2011. Personalkostnaderna har ökat mellan år 2011 och 2012, men personalkostnadernas andel av de totala driftskostnaderna är relativt oförändrade, vilket även gäller match- och träningskostnaderna. Kostnaderna för reklam och sponsring har ökat något i jämförelse med 2011, men även intäkterna för densamma har ökat under perioden.

Den genomsnittliga kostnaden per klubb uppgick 2012 till 25,4 mkr (2011: 22,6 mkr).

Under år 2012 var den genomsnittliga beräknade spelarlönen per månad 24.100 kr/månad, exklusive sociala avgifter, vid 12 månaders anställning och antaget 22 man i spelartruppen, vilket innebar en höjning från förra årets siffror (2011: 21.662 kr/månad).

Klubbarna i Superettan redovisade ett samlat eget kapital uppgående till + 8,1 mkr för 2012 (2011: + 23,3 mkr).

Två av de sexton klubbarna i Superettan redovisade negativt eget kapital, att jämföra med tre klubbar med negativt eget kapital år 2011. I det samlade egna kapitalet om

+ 8,1 mkr ingår balanserade externa spelarförvärv med 3,6 mkr.

Av de klubbar som redovisar kapitalunderskott under år 2012 har IK Brages handlingsplan godkänts av Licensnämnden och Varbergs BoIS ska lämna in ett periodiserat bokslut under hösten 2013 som måste godkännas av Licensnämnden för att klubben ska få elitlicens 2014.

Det tål dock att upprepas att allmänt sett är de flesta klubbarna i dag underkapitaliserade.

Endast för IF Brommapojkarna och Halmstads BK synes det under 2012 råda ett klart samband mellan nivån i rangordningen utifrån utgifter och årets tabellposition. För sex klubbar var skillnaden endast en placering, för Landskrona BoIS, Jönköpings Södra IF, IK Brage, Ängelholms FF, Falkenbergs FF och Degerfors IF. Klubbar som överpresterade år 2012, med högre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Östers IF och Ljungskile SK. Klubbar som underpresterat år 2012, med lägre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Hammarby Fotboll AB och IK Värnamo. Vissa år kan man mer tydligt se att de klubbar som investerat mycket pengar i verksamheten också får utdelning även sportsligt genom en högre tabellposition. I år synes sambandet mellan kostnadsrankning och tabellposition vara tydligare än tidigare, då åtminstone åtta klubbar ligger inom felmarginalen av en placering. En förklaring till att sambandet dock inte alltid är så tydligt mellan kostnadsrankning och tabellposition kan bland annat vara att klubbarna lyckats olika bra med att hålla med resurserna, vilket ju per definition är hur man lyckats att vara framgångsrika inom ekonomiområdet, men självklart även inom det sportsliga området.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det inte varit några anmärkningsvärda förändringar jämfört med föregående år.

Svenska Fotbollförbundet
Jessica Palm

Inledning

Svenska Fotbollförbundet har kartlagt det ekonomiska utfallet för klubbarna i Superettan år 2012. Kartläggningen bygger på uppgifter inrapporterade av klubbarna samt deras årsredovisningar, vilka är reviderade av auktoriserade eller godkända revisorer.

För enkelhetens skull benämns alla aktuella föreningar och bolag för klubbar. I ett av fallen avser de ekonomiska uppgifterna aktiebolag, nämligen för Hammarby Fotboll AB, som är ett så kallat IdrottsAB.

Superettan, som etablerades år 2000, består av 16 klubbar.

Obs! Samtliga belopp i tabeller nedan är redovisade i mkr om ej annat anges.

Superettanklubbarnas resultat

De 16 klubbarna i Superettan redovisade år 2012 sammantaget ett underskott på - 15,3 mkr (2011: - 17,7 mkr). I årets resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt netto av spelarinhyrning och uthyrning) på + 8,8 mkr (2011: + 7,2 mkr). Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar förändringen av resultaten mellan åren.

Resultatets beståndsdelar 2003-2012, mkr

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Driftresultat	-27,3	-22,8	-40,0	-11,0	-34,5	-16,6	-7,0	-8,4	1,0	-16,2
Spelaromsättning	8,8	7,2	11,2	2,3	34,5	2,2	3,3	-3,8	-1,8	16,2
Rtenetto mm fin	-5,6	-2,3	5,7	-1,4	1,0	7,2	-0,2	-2,1	1,0	0,2
Extraordinära poster	8,8	0,2	3,7	-0,8	3,0	-1,0	0,8	-0,1	6,6	0,6
Redovisat resultat	-15,3	-17,7	-19,4	-10,9	4,0	-8,2	-3,1	-14,4	6,8	0,8

Tabell 1

Sex klubbar redovisade år 2012 överskott, tre klubbar redovisade avrundat nollresultat samt sju klubbar redovisade underskott. Av de klubbar som redovisade ett överskott, så var det bara två klubbar, IK Brage och IF Brommapojkarna, som redovisade ett överskott över 0,5 mkr. År 2011 redovisade åtta klubbar överskott, sju klubbar underskott och en klubb avrundat nollresultat. Fördelningen avseende vilka klubbar i Superettan som redovisar överskott, respektive nollresultat och underskott är relativt konstant över åren. År 2012 redovisade endast fem av de Allsvenska klubbarna ett överskott.

Superettanklubbarna redovisade under 2012 totalt ett driftunderskott på - 27,3 mkr (2011: - 22,8 mkr). Driftresultatet exkluderar spelaromsättningsnettot (spelarök/försäljning samt in- och uthyrning av spelare), finansnettot samt extraordinära poster, skatter och bokslutsdispositioner. Arbetet att öka intäkterna och minska kostnaderna pågår ständigt i klubbarna för att få en ekonomi i balans där det är möjligt att gå runt på sina egna intäkter. Det är dock en utmaning att uppnå positivt resultat då verksamheten är av sådan art att målsättningar och visioner är andra än i organi-

sationer vars primära målsättning är att tjäna pengar på sista raden. Det tål att upprepas att allmänt sett är de flesta klubbarna i dag underkapitaliserade, se vidare sidan 16.

Såväl redovisat resultat som driftsresultat varierar betydligt mellan klubbarna. Av tabell 2 framgår resultatet för respektive klubb. I redovisat resultat ingår spelarnetto medan detta exkluderats i driftsresultatet, där även finansiella och extraordinära poster och skatter exkluderats.

Resultat per klubb 2012, mkr

	Redovisat resultat	Drift- Resultat	Spelarom- sättning	Finansiellt	EO, skatt boksl.disp
IK Brage	1,0	0,9	0,3	-0,2	0,0
IF Brommapojkarna	0,7	1,0	-0,3	0,0	0,0
Falkenbergs FF	0,5	0,2	0,4	-0,1	0,0
Umeå FC	0,3	0,6	-0,3	0,0	0,0
Varberg BoIS FC	0,3	0,6	-0,4	0,1	0,0
Halmstads BK	0,1	-6,2	-1,5	-0,3	8,1
Jönköpings Södra IF	0,0	-2,0	2,1	-0,1	0,0
Landskrona BoIS	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0
Östers IF	0,0	3,7	-0,1	-3,3	-0,3
Degerfors IF	-0,8	-1,6	0,8	0,0	0,0
IFK Värnamo	-1,0	-5,2	4,3	-0,1	0,0
Assyriska FF	-1,0	-1,7	1,1	-0,4	0,0
Ängelholms FF	-1,5	-4,9	3,4	0,0	0,0
Ljungskile SK	-2,5	-1,6	-0,4	-0,5	0,0
Trelleborgs FF	-4,4	-6,7	2,4	-0,1	0,0
Hammarby Fotboll AB	-7,0	-4,5	-3,0	-0,5	1,0
* Superettan totalt	-15,3	-27,3	8,8	-5,6	8,8

Tabell 2

De största underskotten i Superettan står Hammarby Fotboll AB, Trelleborgs FF och Ljungskile SK för. Hammarby Fotboll AB har förhållandevis höga intäkter i verksamheten, men också höga personalkostnader, Trelleborgs FF har inte så stor intäktsmassa i förhållande till sina kostnader och Ljungskile SK har de lägsta intäkterna i Superettan. Tittar man närmare på driftsresultatet så ser man att även Halmstads BK, IFK Värnamo och Ängelholms FF sticker ut med stora negativa driftsresultat. I Halmstads BK:s fall har man tillfört externt kapital så att resultatet på sista raden blir positivt och både IFK Värnamo och Ängelholms FF har sålt spelare, vilket inte ingår i driftsresultatet, och visar därmed ett högre redovisat resultat på sista raden.

Antalet klubbar som redovisade negativa driftsresultat var under år 2012 nio stycken där några av dessa finansierade verksamheten med försäljning av spelare. År 2011 var det tolv av sexton klubbar som redovisade driftunderskott,

Det positiva spelaromsättningsnettot är främst hänförbart till IFK Värnamo, Ängelholms FF, Trelleborgs FF och Jönköpings Södra IF.

Superettanklubbarnas intäkter

Superettanklubbarnas intäkter (exklusive ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter) uppgick år 2012 till 381 mkr (2011: 343 mkr), vilket är en ökning med ca 11 procent jämfört med föregående år. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar också förändringen mellan åren av intäkterna.

Totala intäkter Superettan 2003-2012, mkr

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Ordinarie drift	360	326	302	249	289	315	234	231	227	208
Spelarförsäljning	21	17	27	15	46	21	18	11	10	25
* Totalt	381	343	330	264	335	336	252	242	237	233
* Genomsnitt/fören.	23,8	21,4	20,6	16,5	20,9	21	15,8	16,1	14,8	14,6
* Ordin. Drift % tot	94%	95%	92%	94%	86%	94%	93%	95%	96%	89%

Tabell 3

Noteras bör att BK Häcken år 2003 spelade i Superettan och år 2005 och 2006 var de tillbaka i Allsvenskan igen samt år 2007 och 2008 spelade de i Superettan igen. Från 2009 spelar BK Häcken åter i Allsvenskan. Noteras bör även att AIK spelade i Superettan år 2005, samt att Hammarby Fotboll AB spelat i Superettan sedan år 2010.

Intäktsjämförelse mellan åren 2012 och 2011, mkr

I denna jämförelse ingår även ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter.

	<u>2012</u>	<u>Andel</u>	<u>2011</u>	<u>Andel</u>
Publik	60,0	15%	59,7	17%
Egna arrangemang	14,3	4%	13,7	4%
Reklam & sponsring	117,3	30%	105,9	31%
Medel gemensamma avtal	69,5	18%	69,3	20%
Lotteri	2,6	1%	3,7	1%
Bidrag	36,5	9%	26,3	8%
Övrigt	59,4	15%	47,5	14%
* Summa drift	359,6		326,1	
Spelarförsäljning	21,5	6%	17,2	5%
Finansiellt intäkter	0,5	0%	0,1	0%
Extraord int o skatt	8,9	2%	0,2	0%
* Totalt	390,5	100%	343,6	100%

Tabell 4

De totala intäkterna ökade med ca 14 procent mellan åren. Se även avsnittet nedan angående kostnadsjämförelse mellan åren 2012 och 2011. Totalt sett finns marginella variationer mellan hur intäkterna är fördelade. Dessa skillnader mellan åren kan dels bero på naturliga förändringar, men även på hur klubbarna har redovisat in sina siffror.

Den genomsnittliga totala intäkten per klubb uppgick 2012 till 24,4 mkr (2011: 21,5 mkr). Publikintäkterna år 2012 uppgick till 60,0 mkr och hamnade därmed på samma nivå som året förut (2011: 59,7 mkr). Det visar sig även då publiksnittet i hela Superettan år 2012 låg på 2.456 personer per match (2011: 2.423 personer/match).

Detta var endast en marginell ökning jämfört med året innan, att jämföra med Allsvenskan som minskade sitt publiksnitt något under 2012.

Hammarby Fotboll AB hamnade i vanlig ordning i topp i Superettans publikliga med ett snitt på 8.463 personer per match, då man på nytt ökade sin publik. Östers IF ökade också sitt publiksnitt till 4.733 personer per match. Den publikmässiga framgången berodde dels på Östers IF:s sportsliga framgångar under året och dels på den nya arenan. Halmstads BK hade ett publiksnitt om 3.375 personer per match. De totala publikintäkterna påverkas av mixen av klubbar som är representerade i Superettan, vilka kan ha olika prissättningsstrategier, olika arenaförutsättningar samt dra olika mycket publik.

Bland intäkterna ingick spelarförsäljningar inklusive uthyrningar brutto år 2012 med 21,5 mkr (2011: 17,2 mkr), vilket var en ökning jämfört med året innan. Här bör man också beakta de kostnader som klubbarna haft för ersättningsspelare i form av spelarförvärvskostnader. Se vidare "Kostnadsjämförelse mellan 2012 och 2011" samt "Spelartransfers".

Intäkterna från reklam & sponsring har ökat med 11 procent mellan åren 2011 och 2012. Viss osäkerhet i inrapporterade siffror kan finnas i intäktsfördelningen mellan sponsorintäkter och publikintäkter i de fall biljetter ingår sponsorpaket.

Medel gemensamma avtal inkluderar alla de ersättningar klubbarna får via Svensk Elitfotboll (SEF), från Svenska Spel, intäkter från TV-rättigheter samt via gemensamma marknadsprojekt.

Intäkter per klubb 2012 och 2011, mkr

I dessa intäkter exkluderas ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter

	År 2012 Intäkter inkl <u>spelarförs.</u>	År 2012 Intäkter exkl <u>spelar-</u> <u>förs</u>	År 2011 Intäkter inkl <u>spelarförs.</u>	År 2011 Intäkter exkl <u>spelar-</u> <u>förs</u>
Hammarby Fotboll AB	58,2	57,5	48,8	46,7
IF Brommapojkarna	42,2	41,9	39,9	37,9
Östers IF	37,6	37,6	20,8	20,8
Halmstads BK	33,4	32,0	Allsvenskan	Allsvenskan
Landskrona BoIS	26,5	25,7	24,6	24,5
Jönköpings Södra IF	22,8	19,8	21,0	19,2
IK Brage	21,8	21,4	19,5	18,3
IFK Värnamo	19,8	15,2	13,7	13,2
Trelleborgs FF	18,2	15,3	Allsvenskan	Allsvenskan
Ängelholms FF	16,6	13,0	16,0	15,5
Falkenbergs FF	16,1	15,4	13,0	12,6
Assyriska FF	15,4	14,0	18,4	14,3
Varberg BoIS FC	15,1	15,1	Division 1	Division 1
Degerfors IF	14,4	13,0	14,3	14,1
Umeå FC	12,2	12,1	Division 1	Division 1
Ljungskile SK	10,8	10,7	16,9	16,8
Qviding FIF	Division 1	Division 1	9,2	9,2
Västerås SK FK	Division 1	Division 1	12,3	10,6
GIF Sundsvall	Allsvenskan	Allsvenskan	35,9	33,4
Åtvidabergs FF	Allsvenskan	Allsvenskan	19,0	19,0
* Superettan totalt	381,1	359,7	343,3	326,1

Tabell 5

Klubbarnas intäkter skiljer sig väsentligt åt mellan varandra och spridningen är stor mellan klubben med högst intäkter, Hammarby Fotboll AB, jämfört med klubben med lägst intäkter under året, Ljungskile SK. Noterbart är dock att Ljungskile SK, trots låga intäkter, ändå lyckades med en femteplats i Superettan år 2012, att jämföra med Hammarby Fotboll AB:s fjärdeplats. Detta visar på att, trots låga intäktsnivåer vilket i sig bör försvåra möjligheten att ha en bra spelartrupp, Ljungskile SK ändå tycks klara av den sportsliga konkurrensen. I övrigt verkar det dock som om att högre intäktsnivåer ger klubbarna större möjligheter att ha en bra spelartrupp och därmed även att kunna hävda sig lättare i konkurrensen.

Superettanklubbarnas kostnader

Superettanklubbarnas kostnader inklusive finansiella- och extraordinära kostnader och kostnadsförda spelarköp/inhyrning uppgick till 406 mkr år 2012 (2011: 361 mkr), vilket var en ökning med ca 45 mkr eller ca 13 procent jämfört med föregående år. Notera att den procentuella ökningen av de totala intäkterna låg på samma nivå, 13 procent. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år kan påverka förändringen av kostnaderna mellan åren.

Den genomsnittliga kostnaden per klubb uppgick 2012 till 25,4 mkr (2011: 22,6 mkr).

Kostnadsjämförelse mellan 2012 och 2011, mkr

	<u>2012</u>	<u>Andel</u>	<u>2011</u>	<u>Andel</u>
Match- & träningskostnader	67,6	17%	59,5	16%
Övriga egna arrangemang	9,9	1%	8,5	2%
Personalkostnader	236,3	58%	213,6	59%
Administration	15,9	4%	11,6	3%
Reklam & sponsring	20,8	5%	18,6	5%
Lokaler	12,0	3%	9,6	3%
Övrigt	22,6	6%	23,9	7%
* Summa driftkostnader	385,1		345,3	
Spelarförvärv direkt kostnadsförda	2,6	1%	4,3	1%
Avskrivningar balans spelarförvärv	8,8	2%	5,7	2%
* S:a spelarförvärv & -avskr	11,4		10,0	
Övriga avskrivningar	3,2	1%	3,6	1%
Finansiella kostnader	6,1	2%	2,4	1%
Extraordinära poster o skatt	0,0	0%	0,0	0%
** Totalt	405,8	100%	361,3	100%

Tabell 6

Bland kostnaderna ingick utgifter för spelarförvärv som kostnadsfördes direkt 2012 med 2,6 mkr (2011: 4,3 mkr) och avskrivningar avseende utgifter för balanserade spelarförvärv med 8,8 mkr (2011: 5,7 mkr). Av kostnaderna svarade klubbarnas personalkostnader för 58 procent, eller 236,3 mkr år 2012, vilket ligger i nivå med föregående år. Resurser som lades på reklam och sponsring ökade till 20,8 mkr för år 2012 jämfört med 18,6 mkr år 2011. Kostnaderna för klubbarnas administration ökade mellan åren, men utgör fortfarande ungefär samma andel av driftskostnaderna.

Jämför även avsnittet ovan angående intäktsjämförelse mellan åren 2012 och 2011.

Spelarlönernas utveckling, 2003-2012, mkr

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Spelarlöner	101,8	91,5	92,5	77,3	78,2	76,9	68,8	60,8	45,3	47,8
Driftskostnader	385,7	345,3	339,4	259,8	320,5	327,8	239,2	236,3	226,2	223,7
Driftskostnader exkl Gothia Cup	385,7	345,3	339,4	259,8	279,5	291,8	239,2	236,3	192,2	199,3
Förändring spelarlöner	11%	-1%	20%	-1%	2%	12%	13%	34%	-5%	17%
Spel.lönernas andel av driftskostn	26%	26%	27%	30%	24%	23%	29%	26%	20%	21%
Spel.lön. and. av driftk ex Got Cup	26%	26%	27%	30%	28%	26%	29%	26%	24%	24%

Tabell 7

Spelarlöner är exklusive sociala avgifter.

Notera att det i spelarlönerna kan ingå s.k. sign-on fees till spelare, vilka ibland utbetalas i samband med att spelare tecknar kontrakt.

Under år 2012 ökade spelarlönerna i Superettan, exklusive sociala avgifter, med 11,3 procent, att jämföra med spelarlönernas ökning i Allsvenskan samma period om 10,7 procent.

Observera ovan att, för att få jämförbara siffror mellan åren, har särredovisning gjorts med hänsyn till om BK Häcken (och därmed Gothia Cup) ingår i Superettans ekonomi eller inte, vilket BK Häcken inte gjort sedan år 2008.

Förklaringen till nivåhöjningen av spelarlönerna år 2005 fanns i första hand att finna hos AIK, vars spelarsättningar uppgick till 16,8 mkr. Notera också att år 2005 endast avser 15 föreningar. Man kan alltså inte säga att de spelare som deltog i Superettan 2005 hade 34 procent högre ersättning än de spelare som deltog under 2004.

Under år 2006 ökade spelarlönerna i genomsnitt med 6 procent, om hänsyn tas till att endast 15 klubbar rapporterade sina siffror år 2005, trots att AIK lämnat Superettan för spel i Allsvenskan.

Under år 2007 ökade spelarlönerna i genomsnitt med 12 procent. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har under år 2007 dock minskat.

Under år 2008 har spelarlönerna i genomsnitt ökat med 2 procent och även spelarlönernas andel av driftskostnaderna har ökat något.

Under år 2009 har spelarlönerna i genomsnitt sjunkit med 1 procent, men spelarlönernas andel av driftkostnaderna har ökat, vilket i sin tur kan förklaras av en generell kostnadsminskning med 18 procent sedan 2008.

Under år 2010 kan ökade spelarlönerna återigen, vilket bland annat kan ha sin förklaring i vilka klubbar som spelat i Superettan under säsongen. Spelarlönernas andel av driftkostnaderna hade däremot minskat till 27 procent (2009: 30 procent).

Under år 2011 kan man konstatera att spelarlönerna är relativt konstanta, med en liten minskning om 1 procent. Spelarlönernas andel av driftkostnaderna ligger på 26 procent.

Vid genomgången år 2012 kunde man se en ökning av spelarlönerna om ca 11 procent, men spelarlönernas andel av driftkostnaderna är oförändrade.

Den genomsnittliga lönekostnaden, exklusive sociala avgifter, för spelarna per klubb uppgick 2012 till 6,4 mkr (2011: 5,7 mkr). Lönenivån tycks dock ha nått en högre nivå i Superettan de senaste åren, men även detta beror troligtvis på vilka klubbar som är representerade respektive år. För en Allsvensk klubb låg den genomsnittliga lönekostnaden per klubb runt ca 18,4 mkr/år, exklusive sociala avgifter.

Den genomsnittligt beräknade spelarlönen

Under år 2012 var den genomsnittliga beräknade spelarlönen 24.100 kr/månad vid 12 månaders anställning och antaget 22 man i spelartruppen (2011: 21.662 kr/månad). Observera att eventuella s.k. sign-on fees till spelare ingår i denna beräkning. Denna grovt beräknade snittlön för en spelare i Superettan utgör ca 38 procent av en likartat beräknad snittlön i Allsvenskan. Man ska dock hålla i minnet att intäktsmöjligheterna är mycket i högre i Allsvenskan än i Superettan.

Personalkostnadernas andel av intäkterna i Superettanklubbarna

Inom fotbollen i Europa har man länge talat om ett lönetak. På UEFA-nivå har man en riktlinje att de totala personalkostnaderna inte bör överstiga 70 % av klubbens intäkter. UEFA anser att detta nyckeltal är en indikator på den ekonomiska sårbarheten i en klubb. De klubbar, med högre personalkostnader, kan komma att granskas mer noggrant av UEFA.

Detta kan komma att bli intressant för de svenska Superettanklubbar som kvalar in till UEFA:s tävlingar via Svenska Cupen. En analys av klubbarna i Superettan visar att de allra flesta har en lägre personalkostnad än 70 % av intäkterna, med några undantag. Trelleborgs FF, Ängelholms FF och Ljungskile SK finansierar sina personalkostnader med mer än 70 % av intäkterna, vilket utslutande beror på att dessa klubbar har lägre intäkter och inte högre personalkostnader i faktiska tal än övriga klubbar i Superettan. Därmed är detta nyckeltal större.

Sammantaget utgjorde personalkostnaderna inklusive sociala avgifter mm ca 63 procent av de totala intäkterna för klubbarna i Superettan. Detta kan jämföras med de Allsvenska klubbarna där detta mått hamnade på 51 procent, inklusive UEFA-spelrelaterad ersättning för år 2012. Skillnaden mellan serierna visar snarare på att intäkterna i Superettan ligger på en lägre nivå, än att personalkostnaderna skulle vara högre i Superettan.

Personalkostnader i förhållande till intäkter

	<u>Personalkostnader/Intäkter</u>
IF Brommapojkarna	53%
IK Brage	55%
IFK Värnamo	56%
Assyriska FF	56%
Östers IF	56%
Jönköpings Södra IF	58%
Varberg BoIS FC	58%
Hammarby Fotboll AB	61%
Umeå FC	62%
Degerfors IF	63%
Halmstads BK	65%
Falkenbergs FF	65%
Landskrona BoIS	67%
Ljungskile SK	74%
Ängelholms FF	76%
Trelleborgs FF	91%

Tabell 8

Kostnaderna per klubb 2012 och 2011, mkr

	År 2012	År 2012	År 2011	År 2011
	Kostn. inkl spelarförv.	Kostn. exkl spelarförv.	Kostn. inkl spelarförv.	Kostn. exkl spelarförv.
Hammarby Fotboll AB	65,8	61,9	60,4	56,0
IF Brommapojkarna	41,5	40,9	39,8	39,4
Halmstads BK	41,1	38,4	Allsvenskan	Allsvenskan
Östers IF	34,0	33,9	22,0	21,6
Landskrona BoIS	26,4	25,6	25,9	25,1
Jönköpings Södra IF	22,8	21,9	20,0	19,5
Trelleborgs FF	22,6	21,9	Allsvenskan	Allsvenskan
IFK Värnamo	20,7	20,5	12,5	12,2
IK Brage	20,6	20,6	21,5	21,3
Ängelholms FF	18,0	17,9	17,8	17,4
Assyriska FF	16,1	15,9	17,4	17,0
Falkenbergs FF	15,4	15,2	15,1	14,8
Degerfors IF	15,2	14,6	13,3	13,2
Varbergs BoIS FC	14,8	14,7	Division 1	Division 1
Ljungskile SK	12,8	12,7	14,9	14,9
Umeå FC	11,9	11,9	Division 1	Division 1
Qviding FIF	Division 1	Division 1	8,8	8,6
Västerås SK	Division 1	Division 1	12,5	12,2
GIF Sundsvall	Allsvenskan	Allsvenskan	35,8	34,8
Åtvidabergs FF	Allsvenskan	Allsvenskan	21,2	20,9
* Superettan totalt	399,7	388,5	358,9	348,9

Tabell 9

I första respektive tredje kolumnen ingår respektive klubbs samtliga kostnader exklusive extraordinära poster, finansiella kostnader och skatter.

I kolumn två respektive fyra har från dessa kostnader dragits av kostnader för spelarförvärv såväl direkt i sin helhet kostnadsförda vid förvärvsåret, som kostnader från årliga avskrivningar, så kallade driftkostnader

Jämför även avsnitten dels ovan angående intäkterna per klubb samt nedan samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition.

Spelartransfers

Intäkterna från spelarförsäljningar i Superettan har fluktuerat mellan åren. År 2010 var dessa intäkter uppe i 27,4 mkr, vilket innebar en ökning med 80 % jämfört med året innan. Under år 2011 uppgick intäkterna från spelarförsäljningar till 17,2 mkr och under år 2012 uppgick intäkterna från spelarförsäljningar till 21,5 mkr.

De totala spelarköpen 2012 uppgick till 4,6 mkr (2011: 5,5 mkr) varav 2,6 mkr kostnadsförts direkt (2011: 4,3 mkr) och 2,0 mkr redovisats i balansräkningen (2011: 1,2 mkr). Även dessa siffror är beroende av vilka klubbar som spelar i Superettan det aktuella året och fördelningen är beroende av huruvida de aktiverar sina spelarköp eller ej. Av nedanstående framgår att bruttoförsäljningsvärdet var 21,5 mkr. Beroende av att en del spelare aktiveras i balansräkningen blir spelaromsättningsnettot i resultatet + 8,8 mkr. Se vidare "Resultatets beståndsdelar 2012", sidan 5.

Spelarförsäljningar och spelarförvärv Superettan år 2003-2012, mkr

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Spelarförsäljningar	21,5	17,2	27,4	15,2	46	21,5	17,5	19,9	10,1	24,2
Spelarförvärv, dir kostn.förda	2,6	4,3	5,7	5,8	4,5	6,5	7,8	3,3	5,1	4,9
Spelarförvärv, balanserade	2,0	1,2	3,5	0,3	4,7	10,6	6,5	5,4	5,1	4,8

Tabell 10

Balanserat värde externa spelarförvärv Superettan år 2003-2012, mkr

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
Bokfört spelarkapital	3,6	6,8	11,4	1,2	6,4	6,4	8,2	7,8	4,1	3,3
Antal fören. som bal. utgift.	7	7	7	5	9	9	7	10	8	8

Tabell 11

Det totala balanserade värdet av spelarförvärv i Superettanklubbarna uppgick sista december 2012 till 3,6 mkr (2011: 6,8 mkr). Av detta stod Halmstads BK för 1,5 mkr. Övriga klubbar som balanserar spelarförvärven är Falkenberg FF, Hammarby Fotboll AB, Landskrona BoIS, Varberg BoIS FC, Ängelholms FF och Östers IF.

Genomgående, i de fall spelarna är upptagna till ett värde i balansräkningen, värderas de till anskaffningsvärde och skrivs av över spelarnas ursprungliga kontraktstid med den nya klubben, allt enligt den svenska elitlicensens redovisningsregler. De spelarvärden som aktiveras är genomgående externa spelarförvärv där den förvärvade spelarrättigheten bokförs som immateriell anläggningstillgång. Det är alltså inte fråga om att balansera kostnader för egna produkter. Observera för övrigt Årsredovisningslagens 4 Kapitel 6 §, som innebär att ideella föreningar ej kan skriva upp anläggningstillgångars värde.

Såväl värderings- som avskrivningsprinciper följer för övrigt internationell praxis.

Eget kapital och soliditet för klubbarna i Superettan

Klubbarna i Superettan redovisade ett samlat eget kapital uppgående till + 8,1 mkr den sista december 2012 (2011: + 23,3 mkr). Beroende på att de i Superettan ingående klubbarna ändras mellan åren leder det redovisade resultatet -15,3 mkr inte till att det egna kapitalet förändrats med samma belopp.

Två av de sexton klubbarna i Superettan redovisade negativt eget kapital. IK Brage redovisade ett negativt eget kapital och lämnade in en handlingsplan hur de ska återhämta det negativa egna kapitalet under år 2013, vilken godkändes av Licensnämnden. Varbergs BoIS FC redovisade ett negativt kapital i bokslutet 2011 och lämnade in en handlingsplan som visade att det negativa egna kapitalet skulle återhämtas per 31 december 2012. Klubben lyckades dock inte infria sin handlingsplan och har, trots positivt resultat under år 2012, inte lyckats uppnå ett eget kapital som är noll eller positivt. Det innebär att Varbergs BoIS FC ska lämna in ett periodiserat bokslut under hösten 2013 som ska visa att klubben har återhämtat sitt negativa egna kapital.

Övriga klubbar redovisade positivt eller noll i eget kapital. I det samlade egna kapitalet + 8,1 mkr ingår balanserade externa spelarförvärv år 2012 med 3,6 mkr (2011: 6,8 mkr). Det totala egna kapitalet i Superettan har minskat med 15,2 mkr, vilket dels har sin förklaring i vilka klubbar som spelar i serien aktuellt år. Den stora minskningen står dock Hammarby Fotboll AB för.

	<u>Eget kapital,</u> <u>mkr</u>	<u>Soliditet</u>	<u>Elitlicenskonsekvens säsongen 2014</u>
Hammarby Fotboll AB	5,2	12%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Degerfors IF	1,0	23%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
IF Brommapojkarna	1,0	19%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Landskrona BoIS	0,8	8%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Ängelholms FF	0,8	13%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Ljungskile SK	0,5	3%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Halmstads BK	0,4	1%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
IFK Värnamo	0,3	7%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Trelleborgs FF	0,3	5%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Assyriska FF	0,1	2%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Jönköpings Södra IF	0,1	2%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Umeå FC	0,1	12%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Östers IF	0,1	0%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Falkenbergs FF	0,0	1%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Varberg BoIS FC	-0,5	Neg	Ska inlämna periodiserat bokslut höst 2013
IK Brage	-2,1	Neg	Handlingsplan godkänd av Licensnämnden
* Totalt	8,1		

Tabell 12

Elitlicensens regler i korthet

På Förbundsmötet i mars 1999 beslutades att införa en svensk elitlicens för spel i Allsvenskan och Superettan. Denna licens trädde i kraft från och med år 2002, och baserades första gången på boksluten år 2001, varvid licenser för säsongen 2003 behandlades, och beviljades.

Från och med år 2005, vid första tillfället med utgångspunkt från 2004 års bokslut, omfattar elitlicens även klubbar i Damallsvenskan. Detta innebär att dessa klubbar ska redovisa noll eller positivt eget kapital i föregående års bokslut för att inte riskera sin licens inför säsongen efter innevarande säsong. Se vidare Anvisningar till elitlicensens ekonomikriterier, vilken finns på en av Svenska Fotbollförbundets hemsidor www.svenskfotboll.se/ekonomi.

Boksluten 2012 ligger således till grund för licensbehandlingen under år 2013 inför säsongen 2014.

För att få elitlicens får man inte ha negativt eget kapital. Om en klubb inte uppnår att ha noll eller positivt eget kapital ska i första hand en handlingsplan upprättas som ska visa på hur man under året ska uppnå minst noll i eget kapital. Om handlingsplanen är orealistisk, enligt Licensnämndens bedömning, avkrävs klubben att senast den 1 oktober inlämna ett periodiserat bokslut per den 31 augusti. Om även det visar negativt eget kapital sker degradering nästföljande år. Formellt beslut angående detta fattas av Representantskapsmötet i november.

Följer klubben en godkänd handlingsplan så att man uppnår minst noll i eget kapital vid närmast efterföljande årsbokslut erhålles elitlicens för nästkommande säsong. Om man inte klarar att följa handlingsplanen och vid nästkommande årsbokslut fortfarande har negativt eget kapital åläggs klubben att upprätta ett periodiserat bokslut per den 31 augusti och inlämna denna senast den 1 oktober.

Om detta periodiserade bokslut per 31 augusti visar negativt eget kapital och särskilda skäl inte finns för undantag så sker degradering en division inför nästkommande säsong. Beslut om detta fattas av Representantskapsmötet i november.

Ett ytterligare ekonomikrav för elitlicens är att det per den 31 augusti ej får finnas några förfallna skulder avseende skatter och allmänna avgifter, skulder till SvFF, SDF eller annan medlemsförening samt skulder avseende spelarövergångar till utländska klubbar, som inte kan kvittas mot fordringar. Om skulder av angivet slag är förfallna detta datum ska licens för nästkommande år inte beviljas.

Ett annat ekonomikrav för elitlicens är att styrelsen, den 1 oktober, ska intyga att klubben inte saknar förutsättningar för fortsatt drift under nästkommande år. Om sådant intyg inte kan upprättas ska elitlicens för nästkommande år inte beviljas.

Elitlicens erhålles för ett år i taget.

Se vidare Anvisningar till Elitlicensens ekonomikriterier på en av Svenska Fotbollförbundets hemsidor www.svenskfotboll.se/ekonomi .

Superettanklubbarnas egna kapital och redovisade resultat 2012, mkr

	<u>Eget kapital</u>	<u>Redovisat resultat</u>	<u>Elitlicenskonsekvens säsongen 2014</u>
Hammarby Fotboll AB	5,2	-7,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Degerfors IF	1,0	-0,8	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
IF Brommapojkarna	1,0	0,7	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Landskrona BoIS	0,8	0,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Ängelholms FF	0,8	-1,5	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Ljungskile SK	0,5	-2,5	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Halmstads BK	0,4	0,1	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
IFK Värnamo	0,3	-1,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Trelleborgs FF	0,3	-4,4	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Assyriska FF	0,1	-1,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Jönköpings Södra IF	0,1	0,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Umeå FC	0,1	0,3	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Östers IF	0,1	0,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Falkenbergs FF	0,0	0,5	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2014
Varberg BoIS FC	-0,5	0,3	Ska inlämna periodiserat bokslut hösten 2013
IK Brage	-2,1	1,0	Handlingsplan godkänd av Licensnämnden
* Totalt	8,1	-15,3	

Tabell 13

För de klubbarna som deltar i Superettan säsongen 2013 finns en klubb, IK Brage, som fått sin handlingsplan godkänd av Licensnämnden under våren 2013 och därmed också klarar eget kapitalkriteriet för licens för säsongen 2014. Varberg BoIS FC hade negativt eget kapital både 2011 och 2012. Klubben upprättade en handlingsplan som visade att man skulle hämta hem det negativa kapitalet innan 2012 års slut. Handlingsplanen godkändes av Licensnämnden, men klubben lyckades inte leva upp till den. Det innebär att Varbergs BoIS FC måste lämna in ett periodiserat bokslut per den 31 augusti 2013, som ska visa att de återhämtat det negativa egna kapitalet per det datumet.

I övrigt kan man konstatera att de flesta klubbarna har ett litet eget kapital, vilket förutsätter ett nästintill positivt ekonomiskt resultat år 2013, för att inte riskera egna kapital kriteriet inför säsongen 2015.

Superettanklubbarnas konsolideringsgrad 2012

Genom att ställa klubbarnas eget kapital i förhållande till de totala personalkostnaderna kan klubbarnas konsolideringsgrad beräknas. Denna visar hur sårbar en klubb är om intäkterna minskar och kostnaderna för den viktigaste tillgången, personalen, tvingas finansieras av det egna kapitalet. En hög konsolideringsgrad innebär en låg sårbarhet vid intäktsbortfall och omvänt, en låg konsolideringsgrad innebär en hög sårbarhet vid intäktsbortfall.

En tumregel, som t ex Riksidrottsförbundets specialförbund verkar efter, är att det egna kapitalet bör kunna täcka minst ett halvårs personalkostnader. Detta innebär i så fall att konsolideringsgraden bör vara runt 50 %.

Samtliga klubbar i Superettan har svårt att leva upp till det kravet, vilket visar på stor sårbarhet vid intäktsbortfall. Hammarby Fotboll AB har den högsta konsolideringsgraden på 15 %, vilket Riksidrottsförbundets tumregel indikerar ändå är för låg. Övriga klubbar ligger på en ännu lägre nivå.

Samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition 2012

	<u>Rangordning efter kostnader</u>	<u>Tabellposition</u>
Hammarby Fotboll AB	1	4
IF Brommapojkarna	2	2
Halmstads BK	3	3
Östers IF	4	1
Landskrona BoIS	5	6
Jönköpings Södra IF	6	7
Trelleborgs FF	7	15
IFK Värnamo	8	14
IK Brage	9	10
Ängelholms FF	10	9
Assyriska FF	11	8
Falkenbergs FF	12	13
Degerfors IF	13	12
Umeå FC	14	16
Ljungskile SK	15	5
Varberg BoIS FC	16	11

Tabell 14

Slutsatsen av ovanstående är att det under 2012 endast råder klart samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition för IF Brommapojkarna och Halmstads BK.

För sex klubbar var skillnaden endast en placering, för Landskrona BoIS, Jönköpings Södra IF, IK Brage, Ängelholms FF, Falkenbergs FF och Degerfors IF. Klubbar som överpresterade år 2012, med högre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Östers IF och Ljungskile SK. Klubbar som underpresterat år 2012, med lägre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Hammarby Fotboll AB och IK Värnamo.

Klubbar med tabellposition som är högre än kostnadsranking kan ha hittat metoder att arbeta efter som är bättre än de övriga klubbarna, i alla fall om det upprepas under flera år. Det kan också ha sin förklaring bland annat i att klubbar med förhållandevis låga kostnader i förhållande till tabellposition kan ha större inslag av ideellt arbetande personal i klubben. En annan förklaring kan givetvis vara att vissa klubbar varit mer skickliga och lyckosamma i sin sportsliga satsning, till en lägre kostnad, än andra klubbar.